

Кваліфікаційна робота

Потехіна Антона Михайловича

**на здобуття освітнього ступеня Магістр
за ОНП «Реставрація станкового і монументального живопису»**

складається з трьох частин: реставрація, копія, дослідницька робота

Реставрація:

1) Ікона, ХІХ ст., Україна, «Микола Чудотворець» з дерев'яною рамою. п., о., 43,5 x 24,5 см; приватна збірка, вхідний № НАОМА 3555.

Підстава для реставрації: Незадовільний стан; порушення зв'язку між основою, ґрунтом та фарбовим шаром. Наявні прориви та значні втрати авторського полотна. Пам'ятка потребує дублювання на нову основу, потоншення лакового потемнілого шару та відновлення втрат живопису. У рамі наявні ознаки ураження комахами, втрачені ділянки різьби. Рама потребує дезінсекції та доповнення втрат різьби.

Виконані процеси:

В результаті проведених реставраційних заходів було відновлено цілісність полотняної основи, зведено прориви та доповнено втрачені ділянки. Полотно було здубльовано на нову основу та натягнуто на новий підрамник. Живопис та ґрунт було укріплено та відновлено їх зв'язок з основою. Було видалено поверхневі забруднення та потоншено покривний потемнілий лак. Підведено реставраційний ґрунт та виконано реставраційні тонування. На рамі проведено консерваційні роботи та виконано реставраційні доповнення.

Керівники: Тимченко Т.Р., кандидат мистецтвознавства, доцент, художник-реставратор вищої кваліфікації станкового олійного живопису; Вислободов О.В., старший викладач.

Рецензент: Марченко Г.А., художник-реставратор вищої кваліфікації станкового олійного живопису, відділ наукової реставрації та консервації рухомих пам'яток НЗ "Кисво-Печерська лавра".

Копія

Копія фрагменту образу святителя Іосафа Білгородського, поч. ХХ ст., Україна, 72×58 см, колекція Національного історико-культурного заповідника "Гетьманська столиця".

Керівник: Сомик-Пономаренко І.М. , старший викладач, член КоНСХУ.

Рецензент: Марченко Г.А., художник-реставратор вищої кваліфікації станкового олійного живопису, відділ наукової реставрації та консервації рухомих пам'яток НЗ "Києво-Печерська лавра".

Копія виконана на липовій дошці розміром 72×58 см, з врізаними на тильній стороні шпугами. Дошку було проклеєно, наклеєно на неї паволоку, нанесено левкас у кілька шарів, поверхню відшліфовано. Виконано підготовчий малюнок. Тло, німб та лиштву виконано у техніках гравіювання та карбування по левкасу, далі нанесено акрилову підкладку вохристо-червоного відтінку (імітація поліменту), покладено поталь, виконано темперні візерунки по поталі, нанесено холодні емалі. Постаць святителя виконано у техніці олійного трьохстадійного живопису по левкасу.

Дослідницька робота «Реставраційні стратегії у збереженні монументального живопису (на матеріалах Благовіщенської церкви Києво-Могилянської академії 1995-2003 рр.)».

Науковий керівник: канд. мистецтвознавства, доцент Т.Р. Тимченко.

Консультант: художник-реставратор монументального живопису II категорії Л. А. Вовчок.

Рецензент: канд. мистецтвознавства, доцент П. В. Нестеренко, професор кафедри дизайну МАУП.

У роботі висвітлено результати дослідження історичних нашарувань і методико-технологічних особливостей консервації настінного живопису Благовіщенської (Конгрегаційної) церкви Києво-Могилянської академії. Основну увагу зосереджено на виявленні та атрибуції живописних шарів, реконструкції етапів формування інтер'єру, а також аналізі реставраційних втручань ХІХ–ХХ ст. і їхнього впливу на збереження пам'ятки.

Дослідження здійснювалося шляхом опрацювання архівних джерел, реставраційної документації 1993–2003 рр., історіографічного аналізу та

натурних спостережень. Залучено малодоступні матеріали проектно-реставраційних робіт, що вперше вводяться до наукового обігу. Простежено еволюцію розпису від імовірного барокового оздоблення XVIII ст. до численних перемалювань XIX ст., визначено їхні стилістичні та технічні особливості.

Окрему увагу приділено аналізу виявлених під час реставрації композицій («Богородиця-Втілення», «Нагірна проповідь», постаті Антонія та Феодосія Печерських, зображення євангелістів), а також найдавніших символічних мотивів. Розглянуто методи превентивної та інвазійної консервації, включно зі стабілізацією мікроклімату, укріпленням тиньку, видаленням пізніх записів і закріпленням фарбового шару.

Наукова новизна роботи полягає у введенні до наукового обігу комплексу архівних матеріалів, уточненні хронології формування інтер'єру храму та комплексному аналізі техніко-технологічних принципів реставрації монументального живопису. Робота актуалізує значення Благовіщенської церкви як важливого об'єкта дослідження українського малярного мистецтва та реставраційної практики.

Ключові слова: *Благовіщенська церква, Києво-Могилянська академія, історичні нашарування, консервація, реставрація, настінний розпис, превентивна консервація, методика реставрації.*